

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar om betänkande Förändring genom försök från Försöksverksamhetskommittén (SOU2023:94)

Sammanfattning

Kemikalieinspektionen har inga synpunkter på betänkandet utöver kapitel 11 om försöksverksamhet som möjliggör användande av recirkulerat grävatten som dricksvatten.

Avloppsvatten kan innehålla ett stort antal kända och okända, mer eller mindre hälsofarliga kemiska ämnen, t.ex. PFAS. Mot denna bakgrund anser Kemikalieinspektionen att en grundlig genomgång av de potentiella hälsoriskerna med recirkulerat grävatten som dricksvatten bör utgöra en grundförutsättning för eventuell försöksverksamhet. Kemikalieinspektionen anser att det rekommenderade uppdraget till Livsmedelsverket (11.5) bör inkludera en kartläggning av det vetenskapliga underlaget kring förekomst och risker förknippade med mikroföroreningar i recirkulerat grävatten samt de tekniska möjligheterna för rening av grävatten.

Synpunkter

Kapitel 11 - Försöksverksamhet som möjliggör användandet av renat grävatten som dricksvatten

Kemikalieinspektionen delar betänkandets utgångspunkt att brist på dricksvatten utgör en viktig samhällsutmaning och att det är angeläget att identifiera och testa innovativa metoder för att säkerställa dricksvattenförsörjningen. Vi ifrågasätter dock betänkandets analys av de potentiella hälsorisker som mikroföroreningar i recirkulerat grävatten medför.

Kemikalieinspektionen vill som utgångspunkt understryka att avloppsvatten från tätbebyggelse innehåller ett stort antal kända och okända, mer eller mindre hälsofarliga kemiska ämnen. Dessa ämnen, som kan inkludera både metaller och organiska ämnen, omnämns i betänkandet som mikroföroreningar. Eftersom de flesta avloppsreningsverk framför allt är konstruerade för att ta hand om organiskt material och näringsämnen är det många mikroföroreningar som inte renas bort. Vissa mikroföroreningar är på grund av sin höga persistens och vattenlöslighet svåra att avskilja även med avancerad reningsteknik för dricksvatten. Det stora antalet mikroföroreningar som kan förekomma i avloppsvatten gör också att dagens krav gällande vattenkvalitet, i form av exempelvis gränsvärden, inte alltid ger en heltäckande bild av potentiella hälsorisker. PFAS, som nämns i betänkandet, är ett exempel på mikroföroreningar där den begränsade kapaciteten för övervakning och rening av dricksvatten skulle kunna utgöra ett problem vid recirkulering av gråvatten. PFAS tillförs till avloppsvatten från hushåll genom exempelvis tvätt av textilier och användning av kosmetiska produkter. Bland de drygt 10 000 PFAS som är identifierade kan enbart ett 20-tal ämnen analyseras rutinmässigt i vattenprover. Samtidigt har många PFAS väldigt låg reningsgrad i konventionella avloppsreningsverk och dricksvattenverk. Genom att införa försök med recirkulerat gråvatten riskerar man således en förhöjd exponering av dricksvattenkonsumenter för PFAS med okända hälsorisker som följd. Liknande exempel på mikroföroreningar som kan leda till hälsorisker för dricksvattenkonsumenter finns även från andra grupper av industrikemikalier, hushållskemikalier, kosmetikaämnen, biocider, mikroplaster och läkemedel.

Kemikalieinspektionen vill också peka på eventuella risker med kombinationseffekter av den samlade exponeringen för de mikroföroreningar som finns i det renade avloppsvattnet. Kombinationen av ett stort antal mikroföroreningar kan i dessa sammanhang göra att risken är högre än man förleds att tro vid en bedömning av varje ämne för sig.

Mot bakgrund av de stora kunskapsluckorna på detta område anser Kemikalieinspektionen att en grundlig genomgång av de potentiella hälsoriskerna med recirkulerat gråvatten som dricksvatten utgör en grundförutsättning för eventuell försöksverksamhet. Kemikalieinspektionen anser att det rekommenderade uppdraget till Livsmedelsverket bör inkludera

en kartläggning av det vetenskapliga underlaget kring förekomst och hälsorisker för mikroföroreningar i recirkulerat gråvatten samt de tekniska möjligheterna för att avskilja mikroföroreningar under olika steg i recirkuleringsprocessen.

I detta ärende har avdelningschefen Mona Blomdin Persson beslutat. Robin Vestergren har varit föredragande.

Detta är en tillgänglighetsanpassad kopia av det signerade remissvaret.